

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

21.11.2024

Иске Эсләк
авылы

КАРАР

№ 19

Татарстан Республикасы Әгерже
муниципаль районының Иске Эсләк
авыл жирлегендә жирләү һәм күмү
эше турында

«Күмү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ
номерлы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль
законнары, «Үлгәннәрне күмү буенча хезмәт күрсәтүләр алуга гражданнарың
хокуклары гарантияләре турында» Россия Федерациясе Президентының 1996 елның
29 июнендәге 1001 номерлы Указы, «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль
законны гамәлгә ашыру чаралары хакында» 2007 елның 18 маенданың 196 номерлы
Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районының «Иске Эсләк авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке
Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске
Эсләк авыл жирлеге Башкарма комитеты карар бирә:

1. Бирелгәннәрне расларга:

«Иске Эсләк авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә жирләү һәм күмү эше
турында нигезләмә;

жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнен гарантияләнгән исемлеке нигезендә
күрсәтелә торган хезмәтләр сыйфатына карата таләпләр;

жирләү буенча хезмәтләр күрсәту максатларында кулланыла торган
документларның рәвешләре.

2. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә веб-
адрес буенча Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматның рәсми
порталында бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Татарстан
Республикасы Әгерже муниципаль районының веб-адрес буенча портал составында
Әгерже муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга:
<https://agryz.tatarstan.ru>, шулай ук Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль
районының Иске Эсләк авыл жирлеге территориясенде урнашкан махсус мәгълүмат
стендларында урнаштырырга.

3. «Иске Эсләк авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке территориясенде
ритуаль хезмәтләр оештыру турындагы нигезләмәне һәм күмү урыннарын карап
тоту кагыйдәләрен раслау хакында» Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль
районы Иске Эсләк авыл жирлеге Башкарма комитетының 2013 елның 30

сентябрендәге 7 номерлы каарын үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлеге каар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
5. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Иске Эслек авыл жирлеге
Башкарма комитеты житәкчесе

Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районның
Иске Эсләк авыл жирлеге
Башкарма комитетының 2024
елның 21 ноябрендәге 19 номерлы
каравы белән расланды

«Иске Эсләк авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә жирләү һәм күмү эше
турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегендә (алга таба - Нигезләмә) күмү һәм күмү эше турындагы нигезләмә “Жирләү һәм күмү эше турында” 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы (алга таба- 8-ФЗ номерлы Федераль закон), “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, “Үлгән жирләү буенча хезмәт күрсәтүләр гарантияләре турында” 1996 елның 29 июнендейгэ 1001 номерлы Россия Федерациисе Президенты Указы, “Жирләү һәм күмү эше турында” Федераль законны гамәлгә ашыру чарапары турында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 маенданы 196 номерлы каравы, Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге һәм Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы территориясендә жирләү тәртибен җайга сала.

1.2. Әлеге Нигезләмә максатларында түбәндәгө төшөнчәләр кулланыла:

якын туганнар - турыдан-туры өскә таба һәм аска таба сузылган линия буенча туганнар (ата-аналар һәм балалар, бабайлар, ә биләр һәм оныклар), шулай ук тулысынча һәм тулы булмаган (әтиләре яисә эниләре уртак булган) абый-энеләр һәм апа-сенелләр, уллыкка алынган, уллыкка алучылар;

дин зираты - үлгән яисә үлгән кешеләрне (алга таба - үлгән) жирләү өчен билгеләнгән зират (жәмәгать зираты участогы), тиешле дини йолаларны үтәп, бер конфессиягә караган зират (каберлек);

жәмәгать зиратының хәрби участогы - үлгән хәрби хезмәткәрләрне һәм аларга тиңләштерелгән категориядәге гражданнарны күмү өчен билгеләнгән жәмәгать зираты участогы;

жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләр исемлеге, жирләү вакытында дәүләт гарантияләрен тәэммин итү максатларында түләүsez нигездә күрсәтелә;

күмү зонасы - зиратның һәм (яисә) крематориянең күмү гамәлгә ашырыла торган функциональ-территориаль зонасы;

катафаль ташулар - мәет калдыкларын яки үлгән, жирләнгән продукцияне һәм күмүдә катнашучыларны катафаль транспортта йөртү;

зират - үлгәннәрнең мәетләрен һәм мәетләрен күмү өчен билгеләнгән жирләү объекты;

буш күмүләр өчен ябык зират - яңа урыннар булдыру өчен тулысынча

файдаланылган зират;

зират чоры - аның ахырында күмелгэн гэүдэне минеральлэштерү тэмамлана һөм тугандаш кабергэ икенче күмү рөхсөт ителэ торган вакыт;

колумбарий - бина, аның өлеше яисэ көл яисэ көл белэн чүп савытлары күмү өчен билгелэнгэн корылма;

кремация - үлгэн кешенең калдыкларын утка тапшыру;

күмү урыны - үлгэннэрнең мээтлэрэн яисэ мээтлэрэн күмү өчен билгелэнгэн күмү объекты пространствосының бер өлеше;

жирлэү урыны - һәлак булганныарның мээтлэрэн күмү буенча йола гамэллэрэн үткөрү өчен билгелэнгэн, әхлак, санитария һәм экология таләплөре нигезендә маҳсус оештырылган мәет, көл һәм көл салынган чүп савытлары пространствосының бер өлеше;

минерализация - жирлэнгэн җисемнең аерым химик элементларга һәм гади химик күшүлмаларга таркалу процессы;

кабер - колумбарийдан башка жирдэ жирлэү өчен кишәрлектә, склепта, башка ритуаль корылмада урнашкан һәм үлгэн кешенең мәетен табутта яки аннан башка күмү өчен билгелэнгэн урын яисэ көлле урна;

кабер коймасы - кабер участогы периметры буенча урнаштырыла торган линия

корылмасы;

намогик корылма - үлгэннэрнең истәлеген мәңгеләштерү өчен билгелэнгэн һәм күмү урынында урнаштырыла торган мемориаль мәгълүматны үз эченә алган архитектура-скульптур корылма (кабер ташлары);

жәмәгать зираты - үлгэн кешеләрне күму өчен, аларның ихтыяр белдерүләрен исәпкә алыш яки күмү эше мәсьәләләре буенча маҳsusлаштырылган хезмәт карары буенча урыннар каралган зират;

жирлэү билгеләнешендәге объект - шәһәр төзелеше яки архитектура комплексы,

яки халыкка ритуаль хезмәт күрсәту өчен билгелэнгэн объект, территория яисэ участок (зират, крематорий, колумбарий һ.б.);

ялғыз күмү урыны - үлгэн кешене, шул исәптән шәхесе эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгэн кешене күмү өчен бирелэ торган жирлэү билгеләнешендәге объект территориясендәге участок;

күмү - Россия Федерациясенең норматив хокукий актларында билгелэнгэн тәртиптә, жирне, утны яисэ суны бирү юлы белэн, гореф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә үлгэн гэүдэне, калдыкларны, көлне күмү буенча йола гамэлләре;

жирлэү - үлгэн туганнарын элек күмгэн урында үлгэн кешене билгелэнгэн тәртиптә бирелгэн урында жирлэү;

туганнар - туганлыкта торучы ябын туганнардан тыш, барлык башка затлар; туганлык урыны - үлгэн кешенең туганы (һәм) элек күмелгэн күмү объекты территориясендә кишәрлек;

санитар-яклау зонасы - киңлеге Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белэн билгеләнэ торган зират һәм (яисэ) крематория һәм торак (селите) яисэ сәнәгать төзелеше арасында функциональ-территориаль зона;

жирлэү эше мәсьәләләре буенча маҳsusлаштырылган хезмәт - жирле үзидарә органы тарафыннан оештырыла торган, жирлэү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгэн исемлеген түләүсез нигездә күрсәтэ торган оешма;

күмү турында танықлык - күмү турында белешмәләр булган һәм күмү урыны өчен жаваплы зат булган һәм аны алга таба күмү урынын файдалану хокукун раслый торган документ;

эксгумация - суд-медицина яки криминалистик экспертиза өчен жирләү урыныннан үлгән кешенең мәсетен алу яки күчереп күмү өчен.

2. Мәет күму гарантияләре

2.1. Үлгән кешене күму бурычын үз өстенә алган үлгән затның яисә вафат булган затның ябын туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә, никахны күмү буенча хезмәтләр исемлегенең түбәндәге бушлай нигезендә күрсәту гарантияләнә:

- 1) күмү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү;
- 2) күмү өчен кирәkle табутны һәм башка предметларны бирү һәм китерү;
- 3) үлгән кешенең гәүдәсөн (калдыкларын) зиратта (крематорийда) йөртү;
- 4) күмү (урнаны алга таба көл белән бирү белән кремация).

2.2. Ир яисә хатын, ябын туганнары, башка туганнары яки үлгән законлы вәкил булмаганда яисә алар күмү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда, шулай ук, үлгән кешеләрнең шәхесе ачыкланмаган очракта, күмү буенча хезмәтләр түбәндәгеләрне

үз эченә ала:

- 1) күмү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү;
- 2) тән нурланышы;
- 3) табут бирү;
- 4) үлгән кешене зиратта (крематорийда) йөрткәндә;
- 5) күмү.

Йортта, урамда яисә башка урында вафат булучыны, шәхесенең эчке эшләр органнары билгеләгәннән соң, күмү эше мәсьәләләре буенча маҳsusлаштырылган хезмәт тарафыннан, әгәр Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, үлем сәбәбе билгеләнгәннән соң өч тәүлек эчендә утыртыла.

Шәхес Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгән кешеләрне күмү күрсәтелгән органнарың мондый очракларда билгеле бер җәмәгать зиратлары участокларында жиргә бирү юлы белән жирләү мәсьәләләре буенча маҳsusлаштырылган хезмәт тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2.3. Мәет үлгән кешене жирләү йөкләмәсен үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күләмендәге социаль пособие түләнә.

2.4. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясе, Россия Федерациясенең Татарстан Республикасы буенча пенсия һәм социаль иминият фонды бүлеге, Татарстан Республикасының Тарифлар буенча Дәүләт комитеты белән килештереп, Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

2.5 Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге сыйфаты Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районы Башкарма комитетының каары белән расланган жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең

гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләргә туры килергә тиеш.

3. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә жирләү эшен оештыру

3.1. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегендә жирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба – вәкаләтле орган) тарафыннан башкарыла.

Бу чакта Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Башкарма комитетының структур бүлекчәсенә Күмү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле органның вәкаләтләренең бер өлешен (аерым вәкаләтләрен) бирү рөхсәт ителә.

3.2. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә түләүсез күмү буенча гарантияләнгән хезмәтләр исемлеген жирләү мәсьәләләре буенча максуслаштырылган хезмәт (алга таба – максуслаштырылган хезмәт) күрсәтә .

3.3. Вәкаләтле орган һәм максуслаштырылган хезмәт үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе законнарына, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Иске Эсләк авыл жирлегенең муниципаль хокукий актларына һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукий актларга таянып эш итә.

3.4. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә максуслаштырылган хезмәт эшчәнлеген оештыру әлеге Нигезләмә һәм күмү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

3.5. Жирләү әшen финанс белән тәэмmin иту Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Иске Эсләк авыл жирлеге норматив хокукий актлары нигезендә Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3.6. Файдаланыла торган мәлкәткә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

жирләү һәм жирләү әшen оештыру өлкәсендә, Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Иске Эсләк авыл жирлеге норматив хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләрне һәм жирләү урыннарын карап тотуны оештыру өлкәсендә вәкаләтләр

4.1. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләрне һәм жирләү урыннарын карап тотуны оештыру өлкәсендә вәкаләтле орган вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) күмү өлкәсендә бердәм муниципаль сәясәтне гамәлгә ашыру
һәм Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк

авыл жирлеге территориясендә жирләү эше;

2) Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә жирләү һәм жирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Иске Эсләк авыл жирлеге муниципаль хокукий актлары таләпләренең үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру;

3) махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан түләүсез нигездә күмү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәтүне, шул исәптән күмү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнен сыйфатына карата таләпләрнең үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру;

4) жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә финанс, бюджет, инвестиция, бәя, тариф сәясәте һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районаны Иске Эсләк авыл жирлеге башкарма хакимиятенең республика органнары һәм жирле үзидарә органнары белән үзара хезмәттәшлек;

5) түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясен билгеләү һәм Россия Федерациясе Пенсия һәм социаль иминиятләштерү Фондының Татарстан Республикасы буенча бүлгеге, Татарстан Республикасы Тарифлар буенча Дәүләт комитеты белән килештерү;

6) жирләү һәм жирләү эше мәсьәләләре буенча муниципаль хокукий актларны үз компетенциясе чикләрендә эшләү һәм кабул итү;

7) жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәту кысаларында эшләр башкаруга юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның махсуслаштырылган хезмәт белән төзелгән контрактларның (шартнамәләрнең) үтәлешен тикшереп тору;

8) Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районаның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендәге жәмәгать зиратлары территориясендә башкарылган барлык күмүләрне исәпкә алуны алыш бару, шул исәптән күмүләрне теркәү китабын алыш бару юлы белән;

9) жәмәгать зиратларында күмү зоналарын билгеләү һәм күмү (өстәмә күмү) очен урыннар бири;

10) үлгән кешене жирләү очен зиратлар территорияләрендә түләүсез бирелә торган жир кишәрлеге күләмен билгеләү;

11) Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районаның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә жәмәгать зиратларын ачу һәм ябу турында каарлар кабул итү;

12) яңа зиратлар төзү, гамәлдәге жәмәгать зиратларын киңәйтү, күчерү, ябу чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

13) зиратлардан һәм максатчан билгеләнеш буенча жирләү билгеләнешендергә башка объектлардан файдалануны тикшереп тору;

14) жирләү билгеләнешендергә объектларны саклауны оештыру;

15) Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районаның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә жирләү эшен оештыру торышына еллык мониторинг үткәрү;

16) жирләү эше мәсьәләләре буенча попечительлек (кузәтү) советлары төзү (аларны булдыру тәртибен һәм вәкаләтләрен билгеләп);

17) жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге мәсьәләләр буенча гражданнарга

консультация бирү һәм килүчеләрне кабул итүне алыш бару;

18) гамәлдәге законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

4.2. Махсуслаштырылган хезмәт түләүсез күмү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәтүне, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

5. Күмү урыннары

5.1. Жирләү урыннары булып үлгәннәрнең гәүдәләрен (калдыкларын), үлгәннәрнең көле салынган савытларны күму өчен этика, санитария һәм экология таләпләренә туры китереп бирелгән жир кишәрлекләре һәм аларда төзелә торган зиратлар тора.

шулай ук үлгәннәрне жирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар.

5.2. Жирләү урыннарын булдыру турындагы карап гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

5.3. Төзелә торган, шулай ук гамәлдәге күмү урыннары сүтelerгә тиеш түгел һәм дайми су басу, шуышу куркынычы булганда, жир тетрәүләрдән һәм башка табигый бәла-казалардан соң, хәрби жирләүләрдән тыш, вәкаләтле орган карары белән генә күчерелергә мөмкин.

5.4. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендәгә жәмәгать зиратлары ачык, ирken күмү өчен ябык, ябык булырга мөмкин.

5.5. Жәмәгать зиратлары территориясендәгә жирләү урыннары:

- 1) ялғызлар;
- 2) тугандаш;
- 3) дин тотучылар;
- 4) мактаулы;
- 5) хәрбиләр.

5.6. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегенең жәмәгать зиратлары территориясендә хәрбиләрне күму (хәрби кишәрлекләр), бер диндә үлгәннәрне мактаулы жирләү һәм күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар), шулай ук колумбарийлар каралырга мөмкин.

Зиратның хәрби кишәрлекләрендә жирләү өчен үлгән кешенең 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән гражданнар категориясенә каравын раслаучы документлар тапшырыла.

5.7. Күмү зонасы кварталларга һәм участокларга буленә.

5.8. Улгән кешенең гәүдәсе белән табутны күмү өчен каберләр төзегәндә кабер тирәнлеген жирле шартларга (грунт характеристына һәм грунт суларының тору дәрәжәсенә) карап билгеләргә кирәк. Шул ук вакытта кабер озынлыгы ким булмаска тиеш

2 метр, киңлеге – 1 метр, тирәнлеге – 1,5 метрдан да ким түгел. Барлык очракларда да кабер төбенең өслеге грунт сулары торышы дәрәжәссеннән 0,5 метрга югарырак булырга тиеш.

5.9. Жирләү урыннары жәмәгать зиратының билгеләнгән планировкасына туры китереп бирелә. Күмү урыннары арасындагы өзеклекләрнең киңлеге 0,5 метрдан ким була алмый.

5.10. Койма урнаштырганда, аның ұлчәмнәре күмү өчен бүлеп бирелгән участокның норматив ұлчәмнәренә туры килергә тиеш. Киртәнең биеклеге 1,5 метрдан артмаска тиеш. Кабер өстенә қуелган корылмаларның биеклегеннән артмаска тиеш

2,5 метр.

5.11. Зиратның билгеләнгән планировкасын бозып, шул исәптән күмү урыннары арасында, юл қырыйларында һәм санитар-яклau зонасы чикләрендә Күмү урыннарын төзү рөхсәт ителми.

6. Ялғыз күмүләр

6.1. Бер кеше күмү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

6.2. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территорииесендә ялғыз күмү өчен буштай бирелә торган жир кишиәрлегенең күләме 5 кв .м (2,5 м x 2 м) тәшкил итә.

6.3. Ялғыз жирләү өчен урын бирү турыйндағы гариза вафат булган кешенең ире (хатыны), яқын туганнары, бүтән туганнары яисә законлы вәкилләре тарафыннан, ә андыйлар булмаганды вафат булган кешене жирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар (алга таба – мөрәжәгать итүче) тарафыннан турыйдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә тапшырыла.

6.4. Бер кеше күмү өчен урын бирү турыйндағы гаризага түбәндәге документлар күшүп бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

2) берүзе күмү өчен урын бирү турыйндағы гариза белән мөрәжәгать итүченең вәкиле, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән) мөрәжәгать иткән очракта, мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

3) үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

4) кремация турыйндағы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәвенә алу фактын раслый торган документ.

6) шәхесе Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вакытларда билгеләмәнгән үлгән кешене жирләүгә Эчке эшләр органнарының ризалыгын раслый торган документ.

7) мөрәжәгать итүченең шәхси белешмәләрен эшкәртүгә ризалык.

6.5. Бер кеше күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) юкка чыгарыла торган зират күму өчен ябык;

2) гаризаны карау өчен кирәkle документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

3) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яисә дөрес булмаган мәгълүмат булу, бу аларның чынбарлыгына объектив рәвештә инануны кыенлаштыра.

6.6. Ялғыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, ялғыз күмү өчен урын бирүдән

дэлиллэнгэн баш тартуны рэсмилэштерэ.

6.7. Бер кеше күмү өчен урын бирүдэн баш тарту өчен нигезлэр булмаган очракта, вэкалэтле орган:

мөрэжэгать итүче белэн бергэ күмү урыныныц жир кишэрлэгэн бүлэп биру максатларында зиратны тикшерэ;

ялгыз жирлэү өчен урын бирү туринда каарны рэсмилэштерэ;

күмү урынын теркэүне күмүлэрне теркэү кенэгэсендэ гамэлгэ ашира.

6.8. Ялгыз күмү өчен урын бирү туриндагы яисэ ялгыз күмү өчен урын бирүдэн баш тарту туриндагы каар вэкалэтле орган тарафыннан мөрэжэгать итүче мөрэжэгать иткэн көнне кабул ителэ.

6.9. Ялгыз күмү өчен урын бирү яисэ ялгыз күмү өчен урын бирүдэн баш тарту туриндагы каар мөрэжэгать итүчегэ шэхсэн кэгээз чыганактагы документ рэвешендэ бирелэ.

7. Тугандаш күмүлэр

7.1. Кардэшлэрне күмү урыны вэкалэтле орган тарафыннан түлэүсэз нигездэ бирелэ.

7.2. Туганнарны күмү урыннары ир белэн хатынны, якын туганнарны һэм башка туганнарны күмү мөмкинлеген исэпкэ алыш бирелэ.

7.3. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районныныц Иске Эслэк авыл жирлэгэ территорииясендэ туганнарны күмү өчен түлэүсэз бирелэ торган жир кишэрлэгенең күләме 5 кв.м (2,5 м x 5 м) тэшкил итэ.

7.4. Туганнарны күмү өчен урын бирү туриндагы гариза мөрэжэгать итүче тарафыннан турыдан-туры вэкалэтле органга мөрэжэгать иткэндэ кэгээз тапшырыла.

7.5. Туганнарны күмү өчен урын бирү туриндагы гаризага түбэндэгэе документлар күшүп бирелэ:

1) мөрэжэгать итүченең шэхесен таныклаучы документныц күчермэсэе (чагыштыру өчен төп нөсхэсэн күшүп);

2) туганнарча жирлэү өчен урын бирү туринда гариза белэн мөрэжэгать итүченең вэкиле, шулай ук мөрэжэгать итүченең шэхесен таныклаучы документныц күчермэсэе (чагыштыру өчен Төп нөсхэ күшымтасы белэн) мөрэжэгать иткэн очракта, мөрэжэгать итүче вэкиленең вэкалэтлэрэн раслый торган документ;

3) үлем туринда таныклык күчермэсэе (чагыштыру өчен төп нөсхэсэн күшүп);

4) кремация туриндагы белешмэнең күчермэсэе – көл салынган урнаны күмгэндэ

(чагыштыру өчен Төп нөсхэ күшымтасы белэн);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгэн, үле бала туган очракта үле бала тууны дэүлэгэ теркэвенэ алу фактын раслый торган документ.

6) мөрэжэгать итүченең шэхси белешмэлэрэн эшкэртүгэ ризалык.

7.6. Гаризаны карау, тугандаш күмү өчен урын бирү туринда яисэ тугандаш күмү өчен урын бирүдэн баш тарту туринда Каар кабул итү элэгэ Нигезлэмэнен 6.5-6.9 пунктларында билгелэнгэн тэргиптэ вэкалэтле орган тарафыннан кабул ителэ.

8. Мактаулы жирлэүлэр

8.1. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегенең жәмәгать зиратлары территориясендә Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районы алдында аерым казанышлары булган мәетләрне күмү өчен мактаулы жирләү өчен участоклар (зоналар) булдырылырга мөмкин.

8.2. Мактаулы жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

8.3. Мактаулы жирләү урыннарында түбәндәге категория гражданныарны жирләү гамәлгә ашырыла:

1) Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройлары;

2) Социалистик Хәzmәt Геройлары;

3) Россия Федерациясе Хәzmәt Геройлары;

4) I, II һәм III дәрәҗә Дан орденнары белән бүләкләнүчеләр, Дан орденының тулы кавалерлары;

5) I, II һәм III дәрәҗә Хәzmәt Даны орденнары белән бүләкләнүчеләр, Хәzmәt Даны орденының тулы кавалерлары;

6) Бөек Ватан сугышы ветераннары, махсус хәрби операциядә катнашучылар;

7) Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Мактаулы гражданныары (Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегендә туганнар);

8) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге үсешенә өлеш керткән предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар житәкчеләре.

8.4. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә мактаулы күмү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлегенең күләме 5 кв.м (2,5 м x 2 м) тәшкил итә.

8.5. Мактаулы жирләү өчен урын бирү турындагы гариза мәрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәжәгать иткәндә кәгазьдә тапшырыла.

8.6. Мактаулы жирләү урыны бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар күшүп бирелә:

1) мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

2) мактаулы жирләү өчен урын бирү турында гариза белән мәрәжәгать итүченең вәкиле, шулай ук мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән) мәрәжәгать иткән очракта, мәрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

3) вафат булучының Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районы алдындағы казанышларын раслаучы документлар (хәzmәt кенәгәләренең (булган очракта) яисә хәzmәt (хәzmәt) эшчәнлеген раслаучы башка документларның күчермәләре, таныклыклар һәм бүләкләрнең төп нөсхәләре) (;

4) үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

5) кремация турындагы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

6) мөрәжәгать итүченең шәхси белешмәләрен эшкәртүгә ризалык.

8.7. Гаризаны карау, мактаулы жирләү өчен урын бирү турында яисә мактаулы жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

9. Хәрбиләр каберлекләре

9.1. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлегенең җәмәгать зиратлары территориясендә хәрбиләрне күмү өчен аерымланган жир кишәрлекләре (зоналар) (хәрби кишәрлекләр) каралырга мөмкин.

9.2. Хәрби жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

9.3. 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясындагы 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән үлгәннәрне хәрби участокларда жирләү үлгән кешенең ихтыяр белдерүен йә иренен, якын туганнарының яисә башка туганнарының теләген исәпкә алыш рөхсәт ителә.

9.4. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендә хәрбиләр күмү өчен түләүсез бирелә торган жир кишәрлекенең күләме 5 кв.м (2,5 м x 2 м) тәшкил итә.

9.5. Хәрби жирләү өчен урын бирү турында гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә бирелә.

9.6. Хәрби жирләү өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар күшүп бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

2) хәрби жирләү урыны бирү турында гариза белән мөрәжәгать итүченең вәкиле, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән) мөрәжәгать иткән очракта, мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

3) үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

4) кремация турындагы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

5) вафат булучының җәмәгать зиратының хәрби кишәрлекендә базга күмелергә мөмкин затлар категориясенә керүен раслаучы документлар.

6) мөрәжәгать итүченең шәхси белешмәләрен эшкәртүгә ризалык.

9.7. Гаризаны карау, мактаулы жирләү өчен урын бирү турында яисә мактаулы жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

10. Жирләү

10.1. Булган кабергә күмү буш урын булганда санитария нормаларын үтәп башкарыла. Күмгәндә табутлар арасындагы ара (табут белән урна арасында, урна белән урна арасында) вертикаль һәм горизонталь буенча 0,5 м дан ким булмаска

тиеш, һәм ул жир катламы белән тутырыла. Табутларның өске катламыннан алыш жир өслегенә кадәр жир катламының калынлыгы 1 метрдан да ким булмаска тиеш.

10.2. Жирләү бары тик минеральләшү чоры узгач кына башкарыла, әмма соңғы жирләү вакытыннан 15 елдан да иртәрәк түгел.

Кремациядән соң көл салынган урнаны күмү соңғы күмү вакытыннан узган вакытка бәйсез рәвештә башкарыла.

10.3. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирлеге территориясендәге зиратларда туганнарны, мактаулы, хәрбиләрне жирләү урынында жирләүгә рәхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

10.4. Өстәмә жирләүгә рәхсәт бирү турында гаризаны мөрәҗәгать итүче турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгазьдә тапшыра.

10.5. Өстәмә күмүгә рәхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәгे документлар күшүп бирелә:

1) күмү турында таныклык (күмү турында таныклык булмаган очракта вәкаләтле орган күмү урынын теркәү кенәгесендә исеменә теркәлгән зат турында белешмәләрнең булуын билгели);

2) мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

3) жирләүгә рәхсәт бирү турындагы гариза белән мөрәҗәгать итүченең вәкиле, шулай ук мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсе күшүп) мөрәҗәгать иткән очракта, мөрәҗәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

4) үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәвенә алу фактын раслый торган документ;

6) кремация турындагы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

7) үлгән кешенең күмү урыны исеменә теркәлгән зат белән (яисә тиешле жирләү урынында күмелгән зат белән) туганлык бәйләнешен раслаучы документлар йә үлгән кешене күмүгә аның язма ризалыгын раслаучы документлар;

8) мөрәҗәгать итүченең шәхси белешмәләрен эшкәртүгә ризалык.

Жирләү урыны исеменә теркәлгән зат үлгән очракта,

өстәмә жирләүгә рәхсәт бирү турындагы гаризага шулай ук:

1) вафат булган кеше исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык (жирләү турында таныклык булмаган очракта вәкаләтле орган күмү урынын теркәү кенәгесендә исеменә теркәлгән зат турында белешмәләрнең булуын билгели);

2) жирләү урыны исеменә теркәлгән затның үлү турында таныклыгы күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

3) кремация турындагы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән).

10.6. Жирләүгә рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) кирәkle жирләү урынында әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән ялгыз жирләү күләменнән чыгып, табут белән күмү өчен буш урын булмау;

2) юкка чыгарыла торган зират күму өчен ябык;

3) гаризаны карау өчен кирәkle документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

4) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яисә дөрес булмаган мәгълүмат болу, бу аларның чынлыгына объектив рәвештә инануны кыенлаштыра;

5) минеральләшу чоры тәмамланмаган, тузан салынган урнаны кабергә күмүдән тыш (табутны табутка күмгәндә);

6) үлгән кешене күмүгә рөхсәт бирү турында гариза бирелгән очракта (үлгән кеше исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык булмаганда) күмүләрне теркәү кенәгесендә үлгән кеше исеменә күмү урынын теркәү турында белешмәләрнең булмавы.

10.7. Гаризаны карау, жирләү өчен урын бирү турында яисә жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү әлеге Нигезләмәнен 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

11. Үлгән кешенең калдыкларын (көлен) чыгару алга таба күмү өчен

11.1. Күмелгән кешенең калдыкларын яңадан базга күмү өчен экспумацияләү санитария нормалары һәм кагыйдәләре таләпләрен исәпкә алып башкарыла.

11.2. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районының Иске Эсләк авыл жирлеге территорииясендә урнашкан зиратта жирләнгән үлгән кешенең мәетен (көлен) алуга рөхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

11.3. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуга рөхсәт бирү турында гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан кәгазьдә, турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә тапшырыла.

11.4. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуга рөхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәгे документлар күшүп бирелә:

1) күмү турында таныклык (күмү турында таныклык булмаган очракта вәкаләтле орган күмү урынын теркәү кенәгесендә исеменә теркәлгән зат турында белешмәләрнең булуын билгели);

2) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

3) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, әгәр үлгән кешенең калдыкларын (көлен) алга таба күмү өчен алу турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле, шулай ук мөрәжәгать итүче вәкиленең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән) мөрәжәгать итсә:;

4) үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәвенә алу фактын раслый торган документ;

6) кремация турындагы белешмәнең күчермәсе – көл салынган урнаны күмгәндә

(чагыштыру өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

7) мәрхүмнең алынган калдыкларын (көлен) яңадан күмү урыны булуын раслый торган документ;

8) тиешле базга күмелгән вафат булган кеше белән туганлык бәйләнешен раслый торган документлар яисә әлеге документларның нотариаль таныкланган күчермәләре;

9) мөрәжәгать итүченең шәхси белешмәләрен эшкәртүгә ризалык.

11.5. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуға рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

2) тапшырылған документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яисә дөрес булмаган мәгълүмат болу, бу аларның чынлығына объектив рәвештә инануны кыенлаштыра;

3) жирләүләрне теркәү кенәгәсендә вафат булган кешенең исеменә жирләү урынын теркәү турында белешмәләрнең булмавы (жирләү турында таныклық булмаганда).

11.6. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуға рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуға рөхсәт бирүдән дәлилләнгән баш тартуны рәсмиләштерә.

11.7. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуға рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

үлгән кешенең жәсәден (көлен) алуға рөхсәт рәсмиләштерә;

кумүләрне теркәү кенәгәсендә яңадан күмү турында тиешле язманы кертә (бер үк вакытта үлгән кешенең калдыклары (көле) алынган жирләү урынында күмү турындагы язманы гамәлдән чыгара).

үлгән кешенең калдыкларын (көлен) чыгару буенча чарапар оештыра.

11.8. Үлгән кешенең калдыкларын (көлен) алуға рөхсәт бирү турында яисә үлгән кешенең калдыкларын (көлен) алуға рөхсәт бирүдән баш тарту турында карап вәкаләтле орган тарафыннан мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне кабул ителә.

11.9. Үлгән кешенең калдыкларын (көлен) алуға рөхсәт бирү турында яисә үлгән кешенең калдыкларын (көлен) алуға рөхсәт бирүдән баш тарту турында карап мөрәжәгать итүчегә шәхсән кәгазьдәге документ рәвешендә бирелә.

11.10. Үлгән кешенең жәсәден (көлен) чыгару эшләре санитария кагыйдәләрен үтәп башкарылырга тиеш.

Үлгән кешенең калдыкларын (туфрагын) чыгару эшләре тәмамланғач, ике нөсхәдә үлгән кешенең калдыкларын (туфрагын) чыгару турында акт төзелә, анда үлгән кешенең калдыкларын (туфрагын) чыгару буенча эшләрнең башлану һәм тәмамлану урыны, датасы һәм вакыты, күмү урыны теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булган очракта) күрсәтелә.

Үлгән кешенең жәсәден (көлен) алу турындагы актның беренче нөсхәсе Вәкаләтле органда саклана, актның икенче нөсхәсе күмү урыны теркәлгән затка кул куеп тапшырыла.

11.11. Күмү урынында бер генә үлгән кешенең калдыклары (көле) күмелгән очракта, күмү турында таныклық алына.

12. Күмү урыннарын теркәү (яңадан теркәү)

12.1. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районның Иске Эсләк авыл жирләгеле территориясендәге жәмәгать зираты территориясендә ясалган һәр жирләү вәкаләтле орган тарафыннан жирләүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә.

12.2. Жирләү урынын яңадан теркәү жирләү урыны теркәлгән зат вафат булган очракта вәкаләтле орган тарафыннан гамәлгә ашырыла һәм мөрәжәгать итү характеристында була.

Күмү урыннарын яңадан теркәү өчен түләү алышы.

12.3. Жирләү урынын яңадан теркәү турында гариза мөрәҗәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгазъдә бирелә.

12.4. Жирләү үрүнүн яңадан теркәү турындағы гаризага түбәндөгө документлар күшүп бирелә:

1) күмү тұрында танықлық (махсуслаштырылған хезмәт тарафынан күмү тұрында танықлық булмаган очракта, күмү урынын теркәгән зат тұрында күмүләрне теркәү кенәгесендә белешмәләрнең булуын билгели);

2) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документтың күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөхәсен күшүп);

3) жирләү урынын яңадан теркәү турында гариза белән мөрәҗәгать итүченең вәкиле, шулай ук мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән) мөрәҗәгать иткән очракта, мөрәҗәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

4) күмү урынын исеменә яңадан теркәү гамәлгә ашырыла торған затның шәхесен таныклаучы документтың күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белөн);

5) күмү урынын янадан теркәү гамәлгә ашырыла торган зат вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, шулай ук күмү урынын янадан теркәү гамәлгә ашырыла торган зат вәкиленең шәхесен таныклый торган документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

6) жирләү урыны исеменә теркәлгән затның үлү турында таныклығы яисә аның нотариаль таныктанган күчермәсе (жирләү урыны теркәлгән зат үлгән очракта);

7) жирләү урыны исеменә теркәлгән затның күмү урыны яңадан теркәлгән зат белән йә тиешле жирләү урынында күмелгән зат белән туганлык бәйләнешен раслаучы документлар яисә әлеге документларның нотариаль таныкланган күчермәләре.

12.5. Күмү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгэн яисә дөрес булмаган мәгълүмат болу, бу аларның чынлығына объектив рәвештә инануны кыенлаштыра;

3) күмү урынын яңадан теркәү гамәлгә ашырыла торған зат гариза биргән очракта (күмү турында танықлық булмаганды) күмү урынын теркәү кенәгәсендә вафат болған кеше исеменә теркәү турында белешмәләрнең булемавы.

12.6. Күмү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күсәтеп, күмү урынын яңадан теркәүдән дәлилләнгән баш тартуны рәсмиләштерә.

12.7. Жирлэү урынын яңадан теркэүдэн баш тарту өчен нигезлэр булмаган очракта вэкалэтле орган:

жирләү урынын яңадан теркәү турында каарны рәсмиләштерә;

күмүләрне теркәү кенәгәсөнә тиешле язма кертә.

12.8. Жирләү урынын яңадан теркәү түрүндагы яисә жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту түрүндагы карап вәкаләтле орган тарафыннан мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне кабул ителә.

12.9. Жирлэү урынын яңадан теркэү яки күмү урынын яңадан теркэүдэн баш тарту турындагы карап мөрөжөгтэй итүчегэ шэхсэн көгөзьдэгэе документ рөвшенендэ

бирелә.

12.10. Жирләү урыны исеменә яңадан теркәлгән затка вәкаләтле орган тарафыннан жирләү турында таныклык бирелә.

13. Жирләү турында таныклыклар рәсмиләштерү

13.1. Күмү көнендә вәкаләтле орган тарафыннан тиешле күмү турында таныклык төзелә һәм бирелә.

13.2. Күмүләр турында таныклыкларны, шул исәптән әлеге Нигезләмә кабул ителгәнче башкарылганнарын да, рәсмиләштерү вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә гамәлгә ашырыла.

13.3. Жирләү турында таныклыкта:

территориясендә күмү урыны булдырылган жәмәгать зираты исеме;

зиратның урнашу урыны (адресы) ;

жирләү төре (ялғыз, кардәшлек, дин, мактаулы, хәрби);

күмү күләме;

күмү урыны зиратта (квартал номеры һәм күмү участогы);

жирләү урыны теркәлгән затның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме (соңғысы – булган очракта).

13.4. Әлеге Нигезләмә кабул ителгәнче жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү турында гариза мөрәҗәгать итүче тарафыннан турыйдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгазьдә тапшырыла.

13.5. Жирләү турында таныклык рәсмиләштерү турындагы гаризага түбәндәге документлар күшүп бирелә:

1) мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәсен күшүп);

2) жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү турында гариза белән мөрәҗәгать итүченең вәкиле, шулай ук мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән) мөрәҗәгать иткән очракта, мөрәҗәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ;

3) тиешле базда күмелгән вафат булучыга карата үлем турында таныклык күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

4) көле салынган урна тиешле жирләү урынына күмелгән үлгән кешегә карата кремация турында белешмә күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

5) тиешле базга күмелгән вафат булган кеше белән туганлык бәйләнешен раслый торган документлар яисә әлеге документларның нотариаль таныкландын күчермәләре.

Күмүләрне теркәү кенәгәсендә исеменә күмү урыны теркәлгән зат турында белешмәләр булганда, бу затка күмү турында таныклык әлеге пунктның 3-5 пунктчаларында күрсәтелгән документларны тапшырыйча тутырыла.

13.6. Жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәkle документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яисә дөрес булмаган мәгълүмат булу, бу аларның чынлыгына объектив рәвештә инануны кыенлаштыра;

3) элек кирәкле жирләү урынына күмү турында таныклыкны башка затка бириү;

4) күмүләрне теркәү кенәгәсендә башкарылган күмү турында белешмәләрнен булмавы.

13.7. Күмү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, күмү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән дәлилләнгән баш тартуны рәсмиләштерә.

13.8. Жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүне һәм бириүне гамәлгә ашыра.

13.9. Жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү яисә жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту турындагы карап вәкаләтле орган тарафыннан мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне кабул ителә.

13.10. Жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү яисә жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту турындагы карап мөрәжәгать итүчегә шәхсән кәгазьдәге документ рәвешендә бирелә.

14. Зиратларны тоту һәм карап тоту кагыйдәләре

14.1. Жәмәгать зиратларын карап тоту «дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә хужалық итүче субъектлар (юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр) белән конкурс процедуralары нигезендә контрактлар (шартнамәләр) төзү юлы белән вәкаләтле орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Жәмәгать зиратларын карап тоту буенча подряд эшләренә агымдагы ремонт, жирләү билгеләнешендәге объектларны капиталь ремонтлау, жирләү бюджет акчалары хисабыннан башкарылган очракта дәүләт саклавындагы каберлекләрне һәм һәйкәлләрне карап тоту, зират территориясен жыештыру һәм чүп-чарны чыгару керә;

14.2. Жирләү өчен жаваплы гражданнар күмү урыннары территориияләрен чиста һәм тәртиптә тотарга, билгеләнгән урыннарга чүп-чар жыярга, күмү участокларында тере киртәләрне һәм чәчәк утыртмаларын карап торырга, кабер өстенә куелган корылмаларны (каймаларны) вакытында ремонтларга, кабер калкулыкларын төзәтергә, һәйкәлләрне һәм каймаларны урнаштырырга, яңадан эшләргә һәм төшерергә бурычлы.

14.3. Жирләү билгеләнешендәге объектлар территориясендә табутларны (үлгәннәрнен гәүдәләрен) ташу һәм күчеру өчен катафалка-арба, катафалка-чана, катафалка-носилка, ә урналарны күчеру өчен катафалка - носилка булырга тиеш.

14.4. Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районының Иске Эсләк авыл жирлеге территорииясендә урнашкан зиратларда бердәм эш режимы билгеләнә.

Үлгәннәрне жирләү тәүлекнең якты вакытында башкарыла.

14.5. Жәмәгать зиратлары территорииясендә килучеләр тынлык һәм тәртип сакларга тиеш.

14.6. Жәмәгать зиратлары территорииясендә килучеләргә тыела:

1) һәйкәлләргә, күмү урыннарына яисә жирләү билгеләнешендәге объектларга сәяси, идеологик, раса, милли яки дини нәфрәт, яисә дошманлык мотивлары буенча

Йә нинди дә булса социаль төркемгә карата нәфрәт яки дошманлық мотивлары буенча тиешле эчтәлекле язмалар яисә рәсемнәр ясарга;

- 2) жәмәгать зираты территорииясен чүпләргә;
  - 3) ағачларны һәм қуакларны кисәргә;
  - 4) этләрне йөртергә, йорт хайваннарын көтәргә, кошлар тотарга;
  - 5) учаклар кабызырыгра;
  - 6) ком, балчык чыгарырга, чирәм кисәргә;
  - 7) яшел утыртмаларны сыйндырырга;
  - 8) спиртлы эчемлекләр эчәргә һәм исерек хәлдә;
  - 9) туфракны казырга, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдырырга;
  - 10) бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда чүп-чар, демонтаж ителгән иске кабер корылмалары (кабер ташлары), коймалар жыярга;
  - 11) үз белдеген белән кабер казырга һәм жирләргә;
  - 12) зират ябылғаннан соң аның территориясендә булырга.
- 14.7. Зиратларга массакүләм йөрү белән бәйле бәйрәмнәр вакытында вәкаләтле орган тарафыннан махсус эш һәм зиратларга бару режимнары кертелергә мөмкин.

15. Бәхәсләрне хәл итү тәртибе

Әлеге Нигезләмәне гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә барлыкка килә торган бәхәсләр судтан тыш һәм суд тәртибендә хәл ителә.

16. Күмү эше өлкәсендәге законнары бозган өчен җаваплылык

Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә гамәлдәге законнар нигезләмәләрен бозуда гаепле затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

Татарстан Республикасы
Әгержे муниципаль районының
Иске Эсләк авыл жирлеге
башкарма комитетының 2024
елның 21 ноябрендәге 19 номерлы
каравы белән расланган
Нигезләмәгә қушымта

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Эсләк авыл
жирлеге территориясендә урнашкан зиратлар исемлеге

№ п/п	Жәмәгать зираты исеме	Жәмәгать зиратының урнашу урыны (адресы)
1	Иске Эсләка вылы зираты	Татарстан Республикасы (Татарстан), Әгерже муниципаль районы, Иске Эсләк авыл жирлеге, Иске Эсләк авылы, Яшыләр урамы 2А, жир кишәрлеге
2	Үтәгән авылы зираты	Татарстан Республикасы, Татарстанерже муниципаль районы, Иске Эсләк авыл жирлеге, Үтәгән авылы, Мәктәп урамы

Татарстан Республикасы
Әгержे муниципаль районның
Иске Эсләк авыл жирлеге
башкарма комитетының 2024
елның 21 ноябрендәге 19 номерлы
каравы белән расланган

Мәет жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә
күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр, ир яисә хатын, якин
туганнарга, башка туганнарга, үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган
законлы вәкилгә яисә башка затка

№ п/п	Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр атамасы	Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләр
1	Мәет күмү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү	ЗАГС органнарында үлем таныклыгын рәсмиләштерү
2	Мәет жирләү өчен кирәkle табутны һәм башка предметларны бирү һәм китерү	1. Транспорт чарасын бирү һәм китерү (төяү-бушату эшләрен дә кертеп, үлгән кешенең гәүдә (калдыклары) урнашкан урынга турыдан-туры күчү (алга таба - үлгән): 1) фабрика шартларында сыйфатлы агачтан ясалган агач табут; 2) күмү өчен кирәkle башка предметлар: жәймә - 80 x 200 зурлығындагы 1 данә; мендәр - 40 x 40 см зурлығындагы 1 данә; 3) ритуаль теркәү билгесен жирләү. 2. Табутны, күмү өчен кирәkle башка предметларның күренеп тора торган кимчелекләре (тишек, бәке, киселешләре) булмаска тиеш
3	Зиратта (крематорийда) үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күчерү	1. Үлгән табутның күләме һәм аны махсуслаштырылган транспорт чарасы стоянкасына кадәр күчерү катафалка-төлөжжаларда, носилка- катафалкаларда, чаналарда башкарыла.

		<p>(ел фасылларына карап).</p> <p>2. Күмү урынына вафат булган табутны күчереп күмү (кремация) махсуслаштырылган транспорт чарасы тарафыннан башкарыла.</p> <p>Азық-төлек чималын һәм азық-төлек продуктларын ташу өчен кулланыла торған автотранспорттан тыш, үлгәннәр белән табут өчен башка төр транспорттан файдалану рөхсәт ителә.</p> <p>Үлгән кеше белән табутны күчереп йөрткәндә йөртүче тизлек режимын сакларга, кискен тормозлардан качарга тиеш.</p> <p>Табутны транспортау вакытында зыян күрергә тиеш түгел.</p> <p>3. Күмү урынына кадәр үлгәннәр белән табутны (кремация) алмаштыру катафалка-тележкаларда, катафалка-носилкаларда, катафалка-чаналарда (ел фасылларына карап) гамәлгә ашырыла.</p> <p>4. Үлгән транспорт белән табутны күчергәннән һәм күмгәннән соң, куллануга рөхсәт ителгән дезинфекция чарапын жыештырырга һәм эшкәртүгә мәжбүри рәвештә дучар ителергә тиеш</p>
4	Күмү (кремация, аннан соң көл салынган урна бирү)	<p>1. Күмү вакытына гаризада күрсәтелгән урында үлгән кеше белән табутны күмү өчен кабер (көл салынган урна) булыу тәэммин ителергә тиеш.</p> <p>2. Каберне күмү өчен казу кулдан яки механик ысул белән башкарыла.</p> <p>Табутны күмгәндә кабер озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, кинлеге – 1 метр, тирәнлеге – 1,5 метр, жир өсте тигезлегеннән табут капкачына кадәр ара – 1 метр.</p> <p>Урнаны жиргә күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, кинлеге 1 метр, жир өсте тигезлегеннән көл савытына кадәр ара 1 метр булырга тиеш.</p> <p>3. Үлгәннәрне траншея тибындағы кабергә күмү рөхсәт ителми.</p> <p>4. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда Эчке эшләр органнары тарафыннан шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәрне яндыру рөхсәт ителми.</p> <p>5. Күмү (көл салынган урнаны күмү)буенча комплекслы хезмәтләр күрсәтү:</p>

	<p>1) табут капкачын ябу (табут белән күмгәндә генә);</p> <p>2) табутны (көл салынган урналарны) кабергә төшерү;</p> <p>3) кабер өстенә калкулык ясап қабер салу;</p> <p>4) каберенә (ұлғән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булғанда); аның туу һәм үлү даталары (мондый мәгълүмат булғанда), күмүнең теркәлү номеры) язылган ритуаль теркәү билгесе кую.</p> <p>6. Кремация буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхесләре Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән ұлғеннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә гаризада күрсәтелергә тиеш. Көл салынган урна һәм кремация турында белешмәләр кремациядән соң 24 сәгать узгач бирелә. Урнаны туфрак белән күмү бары тик жиргә генә башкарыла.</p> <p>7. Жирләгәндә:</p> <p>1) күрше жирләү урыннарына кадәр ара кимендә 0,5 метр;</p> <p>2) күрше каберлекләрнең (киртәләрнең, һәйкәлләрнең, кабер плитәләренең) сакланышы</p>
--	--

Татарстан Республикасы
Әгержे муниципаль
районының Иске Эсләк авыл
җирлеге башкарма
комитетының 2024 елның 21
ноябрендәге 19 номерлы
каравы белән расланган

Үлгән кешенең тормыш иптәше, янын туганнары, бүтән туганнары йә законлы вәкиле булмаганда яисә алар тарафыннан жирләү мөмкин булмаганда, шулай ук жирләүне башкару бурычын үз өстенә алган башка затлар һәм шәхесе билгеләнмәгән вафат булганнар булмаганда жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә түләүсез нигездә курсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр

№ п/п	Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәт исеме	Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр
1	Жирләү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү	ЗАГС органнарында үлем турында таныклык рәсмиләштерү
2	Тәннең килеме	Үлгән кешенең килеме маxsus кием һәм аяк киеменнән тора
3	Каберне һәм күмү өчен кирәkle башка әйберләрне бирү һәм китерү	1. Транспорт чарасы белән бирү һәм илтеп житкерү (төяү-бушату эшләрен һәм турыдан – туры үлгән кешенең (алга таба-үлгән кешенең) гәүдәсе (калдыклары) урнашкан урынга кадәр күчерүне дә кертеп): 1) фабрика шартларында сыйфатлы агачтан эшләнгән агач табут; 2) күмү өчен кирәkle башка әйберләрне: япма-80 x 200 үлчәмле 1 данә; мендәр – 40 x 40 см зурлыктагы 1 әйбер, аяк килеме; 3) жирләү ритуаль теркәү билгесен. 2. Табут тышлыгында, күмү өчен кирәkle башка әйберләрдә, үлгәннәрне киендерү өчен кирәkle

		киемнэрдә күренеп торган Кимчелекләр (тишекләр, тишекләр, кисемнэр) булмаска тиеш.
4	Үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) зиратка (крематорийга) ташу	<p>1. Үлгән кеше белән табутны алыш чыгу һәм аны махсус транспорт чарасы туктальышына кадәр күчерү катафалка-арбаларда, катафалка-носилкаларда, катафалка-чаналарда башкарыла. (ел фасылына карап).</p> <p>2. Үлгән кеше белән табутны күмү (кремация) урынына ташу махсус транспорт чарасы белән башкарыла.</p> <p>Азық-төлек чималының һәм азық-төлек продуктларын ташу өчен кулланыла торган автотранспорттан тыш, үлгән кеше белән табут өчен транспортның башка төрен куллану рөхсәт ителә.</p> <p>Үлгән кеше белән табутны транспортировкалаганда машина йөртүче тизлек режимын үтәргә, кискен тормозлаулардан качарга тиеш.</p> <p>Транспортлау вакытында табутка зыян килмәскә тиеш.</p> <p>3. Үлгән кеше белән табутны күмү (кремация) урынына кадәр күчерү катафалка-арбаларда, катафалка-носилкаларда, катафалка-чаналарда (елның вакытына карап) башкарыла.</p> <p>4. Үлгән кеше белән табутны күчереп йөрткәннән һәм күмгәннән соң транспорт мәжбүри рәвештә кулланырга рөхсәт ителгән дезинфекцияләү чаралары белән жыештырылырга һәм эшкәртелергә тиеш</p>
5	Күмү (кремация, аннан соң көл салынган урна бирү)	<p>1. Күмү вакытына гаризада күрсәтелгән урында үлгән кеше белән табутны күмү өчен кабер (көл салынган урна) булуы тәэмин итelerгә тиеш.</p> <p>2. Каберне күмү өчен казу кулдан яки механик ысул белән башкарыла.</p> <p>Табутны күмгәндә кабер озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, киңлеге – 1 метр, тирәнлеге – 1,5 метр, жир өсте тигезлегеннән табут капкачына кадәр ара – 1 метр.</p> <p>Урнаны жиргә күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, киңлеге 1 метр, жир өсте тигезлегеннән көл савытына кадәр ара 1 метр булырга тиеш.</p>

	<p>3. Үлгэннэрне траншея тибындагы кабергэ күмү рөхсөт ителми.</p> <p>4. Россия Федерациисе законнары белэн билгелэнгэн срокларда Эчке эшлэр органнары тарафыннан шәхесләре билгеләнмәгән үлгэннэрне яндыру рөхсөт ителми.</p> <p>5. Күму (көл салынган урнаны күмү)буенча комплекслы хезмәтләр күрсәтү:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) табут капкачын ябу (табут белэн күмгәндә генә); 2) табутны (көл салынган урналарны) кабергэ төшерү; 3) кабер өстенә калкулык ясап кабер салу; 4) каберенә (үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булганда); аның туу һәм үлу даталары (мондый мәгълүмат булганда), күмүнең теркәлү номеры) язылган ритуаль теркәү билгесе кую. <p>6. Кремация буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхесләре Россия Федерациисе законнарында билгелэнгэн срокларда Эчке эшлэр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгэннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә гаризада күрсәтөлөргө тиеш. Көл салынган урна һәм кремация турында белешмәләр кремациядән соң 24 сәгать узгач бирелә. Урнаны туфрак белэн күмү бары тик жиргә генә башкарыла.</p> <p>7. Жирләгендә:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) күрше жирләү урыннарына кадәр ара кимендә 0,5 метр; 2) күрше каберлекләрнең (киртәләрнең, һәйкәлләрнең, кабер плитәләренең) сакланышы
--	---

